

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 12. listopadu 2019 ve věci č. 45084/14 – *Adamčo proti Slovensku*

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že nedoručením vyjádření státního zastupitelství k odvolání a dovolání stěžovatele došlo k porušení jeho práva na kontradiktornost řízení dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. K porušení práva na spravedlivý proces došlo i tím, že jako rozhodující důkaz pro odsouzení stěžovatele za vraždu byla použita výpověď svědka, kterému byla výměnou za ochotu spolupracovat nabídnuta beztrestnost v téže, ale i v jiné trestní věci, kde byl rovněž podezřelý z vraždy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl v roce 2001 obviněn z účasti na trestném činu vraždy pana K., jelikož měl pachatele dopravit na místo činu a zpět. Dvakrát byl vynesena zprošťující rozsudek, který nadřízené soudy na návrh státního zastupitelství zrušily. Svědek M. původně popíral, že by se jakkoli podílel na trestném činu nebo o něm věděl. Poté, co byla věc podruhé vrácena soudu prvního stupně, svědek M. obrátil, sebe označil za řidiče a stěžovatele za vykonavatele vraždy. Stěžovatel byl uznán vinným a byl mu uložen výjimečný trest v délce dvaceti čtyř let. V odvolání poukazovala obhajoba na rozpory ve výpovědích svědka M., a tedy na jeho nevěrohodnost. Dle obhajoby účelově svědčil proti stěžovateli, protože mu za spolupráci bylo přislíbeno zastavení stíhání v jiné trestní věci, kde byl sám v postavení podezřelého z jiné vraždy. Krátce poté, co M. ochotně vypovídal proti stěžovateli, došlo skutečně k zastavení jeho stíhání a propuštění z vazby. Byl naopak obviněn z účasti na vraždě K. a z trestného činu křivé výpovědi, jelikož zprvu zjevně nevypovídal pravdivě. Obě trestní stíhání byla později zastavena s odůvodněním, že podstatně přispěl k rozkrytí organizovaného zločinu. V rámci řízení předložilo státní zastupitelství svá vyjádření k odvolání a dovolání stěžovatele. Ta však obhajobě nebyla zaslána k vyjádření ani založena do spisu. Nadřízené soudy výrok o vině stěžovatele potvrdily, ale zmírnily uložený trest na odnětí svobody v trvání 15 let. Ústavní stížnost stěžovatele byla odmítnuta.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že došlo k zásahu do jeho práva na spravedlivý proces zaručeného v článku 6 Úmluvy především ve dvou ohledech. Porušení zásady kontradiktornosti řízení stěžovatel spatřoval v tom, že mu nebyla doručena vyjádření státního zastupitelství k jeho odvolání a dovolání. Poukazoval dále na to, že byl odsouzen na základě svědecké výpovědi M., jemuž se výměnou za spolupráci s orgány činnými v trestním řízení dostalo beztrestnosti.

a) K zásadě kontradiktornosti

Ohledně tvrzeného porušení zásady kontradiktornosti řízení Soud konstatoval, že stěžovateli nebyla doručena vyjádření státního zastupitelství v odvolacím a dovolacím řízení. Obě vyjádření obsahovala odůvodněná stanoviska obžaloby, jejichž cílem bylo ovlivnit výsledek řízení v neprospěch stěžovatele. Stěžovatel měl tudíž legitimní zájem, aby se mohl s jejich obsahem seznámit a dle potřeby na ně i reagovat. Soud odmítl argument vlády, že stěžovatel měl možnost nahlédnout do spisu. Vláda

ostatně ani nevyvrátila tvrzení stěžovatele, že v rozhodné době vyjádření ve spise založena nebyla. Soud tudíž shledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

b) K použití výpovědi spolupracujícího svědka

Co se týče odsouzení na základě výpovědi svědka M., Soud připomněl, že článek 6 Úmluvy nestanoví pravidla přípustnosti důkazů, neboť tyto otázky mají posuzovat vnitrostátní soudy. Jeho úkolem je zhodnotit, zda bylo řízení spravedlivé jako celek. Při tomto zkoumání musí vzít v úvahu práva obhajoby, zájem veřejnosti a obětí trestných činů na jejich řádném stíhání, a kde je to vhodné, také práva svědků (*Habran a Dalem proti Belgii*, č. 43000/11 a 49380/11, rozsudek Soudu ze dne 17. ledna 2017, § 94–96).

Odsouzení stěžovatele se kromě výpovědi M. sice opíralo také o jiné důkazy, jak tvrdila vláda, ale dle Soudu to byly důkazy pouze nepřímé, takže stěžovatele usvědčovaly jen ve spojení s výpovědí M. Ta ostatně znamenala obrat v průběhu řízení, neboť do té doby se obžalobě nedařilo soudy o jeho vině přesvědčit. Za těchto okolností bylo svědectví M., když ne výlučným, pak přinejmenším rozhodujícím důkazem. Použití výpovědi svědků, jimž byla výměnou poskytnuta beztrestnost nebo jiné výhody, může vrhat pochybnosti na spravedlivost řízení a vzbuzovat otázky, zda tyto výpovědi nemohou být z povahy věci manipulovány ve snaze dosáhnout na nabízené výhody nebo motivovány touhou po pomstě. Soud proto musí přezkoumat, jak pečlivě se s těmito otázkami vypořádaly vnitrostátní soudy. Intenzita kritického posouzení výpovědi musí být přímo úměrná míře výhody, která je spolupachateli za takovou výpověď nabízena (*Erdem proti Německu*, č. 38321/97, rozhodnutí ze dne 9. prosince 1999).

V projednávané věci byl přezkum omezený na výhody poskytnuté v rámci řízení proti stěžovateli. Žádný z vnitrostátních soudů se nezabýval důsledky, které náhlá ochota svědka M. vypovídat měla pro jeho vlastní trestní stíhání v jiné věci. Předmětné stíhání bylo vzápětí zastaveno a M. byl propuštěn z vazby. Pokud k těmto skutečnostem nepřihlédly, stěžít lze konstatovat, že vnitrostátní soudy provedly dostatečný a pečlivý přezkum. Neobstojí ani jejich závěr, že se svědkovi M. nedostalo žádné výhody v rámci řízení vedeného proti stěžovateli. Výměnou za spolupráci bylo totiž zastaveno jeho trestní stíhání i za podíl na vraždě K. a trestný čin křivé výpovědi. Výhody, kterých se dočkal M., byly nesouměřitelné se snížením výměry trestu či finanční odměnou. Ve skutečnosti znamenaly beztrestnost za úmyslné usmrcení až dvou osob. Vzhledem k tomu, jaký význam mělo svědectví M. pro odsouzení stěžovatele, nebylo použití tohoto důkazu doprovázeno dostatečnými zárukami, které by zajistily spravedlivou povahu řízení jako celku. Soud proto konstatoval, že i v tomto ohledu došlo k porušení článku 6 Úmluvy.